

LANDELIJK NETWERK STUDENTENWELZIJN HOGER ONDERWIJS - 10 JANUARI 2019

Aandacht voor studentenwelzijn is er! Op 10 januari 2019 kwamen meer dan 100 professionals uit het hoger onderwijs samen als het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn. Doel was met elkaar af te stemmen wat we met het landelijke netwerk willen bereiken, welke stappen er gezet moeten worden, met wie en wat daarvoor nodig is.

Marian de Groot van Expertisecentrum handicap + studie start met de aanleiding voor deze bijeenkomst. "Er is toenemende (aandacht voor) prestatiedruk, psychische klachten, studenten met een beperking, transgenders in transitie en studenten met jonge kinderen of mantelzorgtaken. Deze studenten ervaren bijvoorbeeld

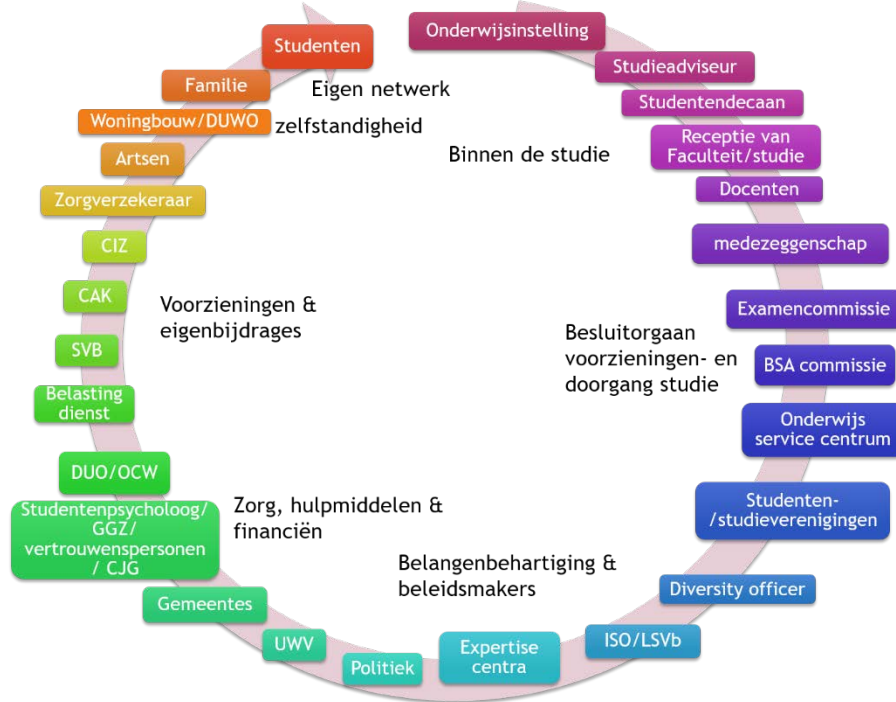
stress, vermoeidheid, hebben moeite om te participeren en steeds weer hun verhaal te moeten vertellen, hebben depressieve klachten en zelfs zelfmoordgedachten. Deze studenten en de belemmeringen waar zij tegenaan lopen moeten wij herkennen en erkennen en binnen het onderwijs aangepakt worden. Vorig jaar heeft de werkgroep studentenwelzijn¹ de [Gezamenlijke Ambitie Studentenwelzijn](#) opgesteld, waarbij tevens gebruik is gemaakt van het [Actieplan Studentenwelzijn](#). In september 2018 was de [aftrap van deze gezamenlijke ambitie](#). Als gevolg op deze aftrap vonden wij het belangrijk een landelijk netwerk te starten. En gezien de grote opkomst vandaag zijn wij zo te zien niet de enige!"

Studentenperspectief op studentenwelzijn

Rebecca Talbot (19) studeert Pedagogische wetenschappen aan de Universiteit Leiden en volgt de lerarenopleiding PABO. "Ik kom uit een minimagezin, ben chronisch ziek en een mantelzorger en heb de ambitie om mijn mogelijkheden volop te benutten. Dat valt alleen niet mee. Toen ik ziek werd kende ik de routes die ik moet bewandelen nog niet en nog steeds weet ik niet alles te vinden. Bovendien loop ik vaak tegen problemen aan die niet alleen voor mij belemmerend zijn, maar ook voor mijn medestudenten. Opleidingen horen toegankelijk te zijn. En dit is het moment om te praten over wat toegankelijk en inclusief nu daadwerkelijk betekent in het hoger onderwijs." Rebecca licht een aantal zaken uit waar studenten tegenaan lopen. "Nog steeds zijn niet alle collegezalen fysiek toegankelijk en mogen studenten niet altijd beeld-/geluidsopnames maken van colleges. Studenten ervaren druk door o.a. een hogere studiebelasting dan 40 uur per week (vaak al 57 uur), lange lijsten die doorlopen moeten worden om studiesucces te bereiken, aanwezigheidsplicht en sociale druk bij samenwerkingsopdrachten, en het BSA en benodigde

¹ De werkgroep bestaat uit de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb), Interstedelijk Studenten Overleg (ISO), Vereniging Hogescholen (VH), Vereniging van Universiteiten (VSNU), Universiteit voor Humanistiek (UvH) en Expertisecentrum handicap + studie.

dossieropbouw.” In onderstaande afbeelding toont Rebecca met welke organisaties/ketenpartners zij en andere studenten te maken hebben:

“Om je recht te krijgen als student met een handicap ben je nog steeds overgeleverd aan de kennis en goodwill van anderen.”

Van Platform/Actieplan Studentenwelzijn naar Network Studentenwelzijn

Rob Bovens en Jolien Dopmeijer hebben het initiatief genomen voor het Actieplan Studentenwelzijn. Rob: “We zagen veel problemen bij studenten waar nog te weinig aandacht voor was. In 2011 begonnen we met Project FiVe (Fit en Veilig) op Windesheim, dat zich richtte op psychosociaal welbevinden en studiesucces. Jolien Dopmeijer startte in 2012 met de studentenmonitor. Sinds 2011 zijn er diverse initiatieven ontstaan en wat we hier vandaag zien is gewoon fantastisch. In het actieplan studentenwelzijn beschreven we vijf pijlers die wat ons betreft altijd integraal aangepakt moeten worden. Als initiatiefnemers blijven wij het landelijk netwerk studentenwelzijn kritisch volgen. Wij hopen dat naast OCW ook VWS meer betrokken gaat worden.” Jolien vult tot slot nog aan: “Wij zeggen altijd dat studentenwelzijn gaat over álle studenten. Daarom is de integrale aanpak ook zo belangrijk.”

Welzijn van Radboudstudenten

Ger Boonen, directeur studentenzaken van de Radboud Universiteit: “Twee jaar geleden startten we samen met de studentenraad een onderzoek binnen de universiteit. Uit het onderzoek blijkt dat 60% van de studenten van de RU druk ervaart en dat studenten veel sociale problemen ervaren zoals niet mee kunnen doen en geen vrienden hebben. Dit vonden wij verontrustende uitkomsten. De meerderheid van studenten voelt zich goed en veilig tijdens zijn studie, we willen graag verder onderzoeken waar dát in zit, dat kan waardevolle opbrengsten opleveren. De RU heeft actiepunten opgesteld. Peer-to-peer-begeleiding kan werken, maar daar moeten we wel voorzichtig mee zijn

omdat dat weer druk kan geven bij de peer. We hebben meer studentpsychologen aangenomen, maar zien dat uiteraard niet als oplossing, meer als maatregel. Verder zijn we diverse pilots gestart als 'Flexibel Onderwijs' voor studenten met een zorgtaak en zetten we bijvoorbeeld in op verbeterde voorlichting: "Are you fit to study?"

Fontys Hogescholen aan de slag met studentenwelzijn

Esther Tonnaer, consultant studentcoaching bij Fontys dienst studentenvoorzieningen: "De laatste jaren kregen wij meer signalen over studiedruk. Intern zijn we gesprekken aangegaan en zijn met een werkgroep aan de slag gegaan met het actieplan studentenwelzijn. We staan voor het welzijn van alle studenten. Evidence based hebben we een actieplan opgezet en hebben ingezet op vroegsignalering, zelfredzaamheid van studenten en de studeerbaarheid van het curriculum. Daarvoor is professionalisering van docenten en studentcoaches nodig. Zij moeten bijvoorbeeld ook weten wanneer en naar wie zij moeten doorverwijzen. Kijk ook op www.fontys.nl/fontyshelpt. We zijn verschillende pilots gestart en hanteren steeds een holistische benadering: wil je studenten helpen, dan moet ook je personeel gezond zijn. Verder organiseren we workshopmiddagen "aan de slag met studentenwelzijn" en bieden we verdiepende modules aan: persoonlijk leiderschap en het stellen van grenzen en begeleiden van studenten met psychische klachten."

Invulling geven aan het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn

In vijf groepen hebben de deelnemers vervolgens gesproken over wat we met het landelijke netwerk willen bereiken, welke stappen er gezet moeten worden, met wie en wat daarvoor nodig is. Handicap + studie inventariseert al deze punten en werkt er op korte termijn mee verder, samen met degenen die hebben aangegeven graag mee te denken/doen. De uitkomsten uit de sessies uitgelicht:

Wat willen we bereiken met het netwerk?

- Bestuurlijke dekking
- Overall zichtbaar
- Meerdere keren op verschillende beleidsagenda's staan. Dus niet alleen landelijk, maar ook op gemeentelijk en CvB-niveau
- Uitwisselen tussen instellingen van concrete initiatieven/vraagstukken
- Over alle studenten laten gaan
- Visie-ontwikkeling (op korte termijn al): duidelijk moet zijn waar we het over hebben
- Document ontwikkelen dat kan dienen als uitgangspunt voor iedere instelling
- Elke HO-instelling is verantwoordelijk hiervoor, met een coördinator studentenwelzijn
- Landelijk netwerk concretiseert met experts de pijlers van het actieplan studentenwelzijn/5 ambities
- Heldere landelijke structuur met lokale contactpersonen (trekkers), delen
- Pleiten voor werkbare situatie op de instelling

- Landelijke stuurgroep: aanjagen, agenderen, faciliteren (website, uitwerking pijlers, toolkit), adviseurs beschikbaar (experts van instellingen) – naar voorbeeld integrale veiligheid HO
- Organiseert symposia en congressen, ook met buitenlandse partners/sprekers
- Managers, opleidingsdirecteuren, onderwijskundigen ook bereiken
- Organisaties voelen zich gefaciliteerd om dichtbij de student te kunnen staan: vindbaar en zichtbaar zijn, laagdrempelig, preventief en signalerend, cultuur en voorbeeldfunctie (studenten vinden ook elkaar)
- Inzicht in (problematiek rond) studentenwelzijn (onderwerpen, omvang, ontwikkelingen in maatschappij, best & bad practices)
- Welzijn van alle studenten ingebed in beleid en alle geledingen van organisatie als vanzelfsprekend aandachtspunt
- Gesprekspartner voor elkaar en politiek: kennisdeling (bijv. website, samenwerking op thema's)
- Landelijk onderzoek status studentenwelzijn (nulmeting)
- Welzijn als onderdeel van accreditatie
- Handreiking studentenwelzijn naar instellingen (scan?)
- Draagvlak: financieel, intern, breder dan het onderwijs -> maatschappelijk (OCW, maar ook VWS)
- Preventie in gehele keten
- Professionalisering
- Terug naar de wortel (waar komt prestatiedruk vandaan)

Welke stappen gaan we zetten?

- Platform (landelijk en/of regionaal) oprichten t.b.v. kennisdeling, zowel digitaal (door handicap + studie?) als f2f: thematisch inrichten, experts betrekken, best practices
- Ketensamenwerking, regionaal (bijv met ggz, gemeentes)
- Sociale kaart
- Klankbordgroep van docenten en studenten
- Trekker is van belang: handicap + studie?
- Professionalisering samen vormgeven, afstemmen (Ivsa benutten)
- Meldpunt studenten en medewerker
- Verplichtingen en wettelijke kaders
- Evidence based onderzoek
- Heldere gebieden definiëren
- Kartrekkers benoemen

- Expertisegroepen op de vijf thema's
- Formuleren van de zorgtaak van de onderwijsinstelling (bandbreedte)
- Maken vooral gebruik van input van de studenten
- Agendasetting (bij CvB)
- Concrete aanbevelingen doen, zoals: trainen van personeel, examencommissie, etc.
- Gezamenlijke visie/missie
- Draagvlak creëren: hoe binnen eigen instelling dit voor elkaar krijgen
- Verbetering informatievoorziening

Wie draagt wat bij aan het netwerk?

- Iedereen in database waarin deelnemers van het netwerk staan, zodat je iedereen specifiek kunt benaderen voor specifieke vraagstukken
- De koepelnetwerken oefenen invloed uit tbv (financiële) betrokkenheid CvB's
- Koepelnetwerken en handicap + studie betrekken andere organisaties/netwerken (o.a. zorg, didactiek, studentenkoepels, NJR (Nederlandse Jeugdraad), etc)
- Belangrijk is dat CvB aan tafel komen van netwerk: zij moeten curricula aanpassen en dit hoog op de agenda hebben staan.

Wat heb je nog nodig?

- Financiën, menskracht
- Helder kader: wat verstaan we eronder, visie, verantwoordelijkheden per rol (instelling, ggz, student etc.)
- Intentieverklaring?
- Cijfers, data -> urgentiebesef
- Interdepartementale samenwerking, gemeenten, huisvesting
- Beleidsscan studentenwelzijn
- Modellen van aanpak
- Paradigma helder: welzijn of studiesucces?
- Huisartsen en POH (voorbeeld Utrecht)
- Keuzes maken, aanvliegen deskundigen in werkgroepen
- Suggestie om een speerpunt te kiezen voor het komende jaar
- Studenten, ervaringsdeskundigen, docenten en hen hiervoor ook faciliteren (studiepunten/financiële vergoedingen o.i.d.)

